

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“

по 2. Хуманитарни науки,

2.1. Филология (Съвременен турски език),

съгласно обява в ДВ, бр. 92/18.11.22 г.

Кандидат: **д-р Харун Харун Бекир** – главен асистент в катедра „Общо езикознание и история на българския език“ на Филологическия факултет при ПУ „Паисий Хилендарски“

Автор на становището: **доц. д-р Борян Георгиев Янев**, Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

Със заповед № РД - 21-53 от 16.01.2023 г. и заповед № РД – 21 – 446 от 28.02.2023 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ по 2.1. Филология (Съвременен турски език) с единствен кандидат – гл. ас. д-р Харун Харун Бекир от споменатото по-горе звено на Пловдивския университет.

Обща характеристика на представените материали

Представеният от гл. ас. д-р Бекир комплект материали на електронен носител е в пълно съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатът е приложил общо 29 научни труда, с които участва в обявения конкурс. За рецензиране се приемат всички представени материали, защото не съвпадат с такива, които са използвани в предходно научно или академично изразване.

Според вида на публикациите това са две монографии – едната идентифицирана като реабилитационен труд (*Лексикално-семантичните двойки в турския език, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, Пловдив, 2022 г., 205 с.; ISBN: 978-619-202-802-2*) и една монография, която е в резултат на дисертацията му за придобиване на ОНС „доктор“ (*Турският език и култура в България в светлината на българското законодателство – традиции и съвременно състояние, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, Пловдив, 2022 г., 331 с.; ISBN: 978-619-202-809-1*). За процедурата са представени и 5 студии и 22 статии в национални и чуждестранни реферирани специализирани издания.

Гл. ас. д-р Харун Бекир надвишава количеството по наукометричните показатели, което е необходимото за заемане на длъжността „доцент“ съгласно Правилника на ПУ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Съгласно достоверно представената справка кандидатът има **692,2** точки по задължителните показатели. Научната му продукция е на много високо лингвистично ниво, което говори за сериозен учен с огромен потенциал.

Преподавателската ангажираност на д-р Бекир обхваща широка палитра от дисциплини с фундаментален характер за тюркологията – почти всички интралингвистични теоретични дисциплини, практически турски език, методика на обучението по турски език, както и специализирани дисциплини, които кандидатът е разработил самостоятелно за нуждите на обучението в сектора и във Факултета като цяло (напр. *„Функционално-комуникативна граматика на турския език“*, *магистърски курс „Турски език в сферата на туризма“*). Преподавателският му годишен норматив надхвърля 800 часа.

Трябва да се отбележи и фактът, че гл. ас. д-р Бекир е преподавател и към Департамента за квалификация и професионално развитие на педагогическите специалисти (ДКПРПС), където води *Учителска компетентност и организация на обучението по майчин турски език* и изготвя програмите за придобиване на 4. и 5. ПКС за учител по майчин език.

Изключително богата и разнообразна е извънаудиторната дейност на кандидата, което е показателно за възприемането му в академичните среди като публична личност с висока ерудиция. Д-р Бекир е член на *Управителния съвет на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства*, както и чуждестранен член-кореспондент на *Турското езиково дружество*.

Харун Бекир е не само изтъкнат и обичан преподавател и колега, но и предпочитан научен ръководител. Под неговото вещо ръководство са успешно защитени 8 дипломни работи.

Обща характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата. Основни научни и/или научно-приложни приноси

Предложените за оценка разработки на гл. ас. д-р Харун Бекир са с безспорен научен принос, който е лична заслуга на кандидата.

Показателен за участието му в конкурса и за неговата научна подготовка като качествен изследовател е монографичното му изследване *„Лексикално-семантичните двойки в турския език“*.

Изследването *„Лексикално-семантичните двойки в турския език“* е актуално, защото до този момент липсва такава в българската тюркология, а в такава пълнота – и в лингвистиката

като цяло. Анализите на Бекир се базират на впечатляваща емпирична база, ескцерпирана от едни от най-престижните лексикографски справочници и източници, свързани със съвременния турски език („Речник на турския език“ („Türkçe Sözlük“, изд. от 2011 г.) на Турското езиково дружество, Güncel Türkçe Sözlük“ („Актуален речник на турския език“), „Tarama Sözlüğü“ („Речник на турския език от литературни текстове“), „Türkçe Sözlük’ün Ters Dizimi“ („Обратен речник на турския език“) и др.).

В монографията си Бекир представя билексемни конструкции, които са изградени от тъждествени компоненти (думите са от един и същ лексикален клас), в които се проявява своеобразна идиоматизация, основаваща се на вътрешнорелационни семантични преплитания. Отделните конструкции са с единна синтактична функция и са много типични за лексикалната пъстрота на турския език. Именно тази особеност е накарала автора съвсем правдиво да ги анализира откъм семантика и отделно като специфична обща за цялостната конструкция синтактита. Интересната им и актуална употреба представлява чисто прагматичен езиков проблем, в резултат на което изследването може да се окачестви и като лингвосемиотично.

Много добро впечатление прави изключителната библиографска осведоменост на автора и добрата теоретична подготовка по въпроса, която е демонстрирал във втора глава на монографията. Именно този факт му е помогнал да посочи конкретните характеристики, по които лесно да бъдат идентифицирани и класифицирани. Като основен структурен механизъм разпознаваме редупликацията като специфичен начин за изразяване на граматични и семантични особености. В композиционно отношение следват звукоподражателните конструкции (образуваните от ономатопоетични думи лексикално-семантични двойки), към които авторът отново е подходил изключително задълбочено – изследвани са тяхната генеалогия, прагматичните им функции в езика, специфичните модели на лексикална и граматическа конгруенция и др.

Намирам за много полезен представеният „Речник на лексикално-семантичните двойки в турския език“, в който са включени лексикализираните и идиоматизираните езикови двойки от изследването на Бекир, които безспорно предизвикват най-сериозен лингвокултурологичен и семасиологичен интерес.

Авторът е подходил изключително отговорно към анализираната проблематика, а наблюденията са изчерпателни, задълбочени и показателни. Много добро впечатление правят точността и последователността в изложението на проблематиката, които са присъщи на лингвистите с научна дисциплина и завидна компетентност. В изследването няма и ред, който да е случаен и да не отговаря на поставените задачи.

Работата на Харун Бекир има надграждащ характер с подчертан научноизследователски прогрес в изложението, като на базата на синхронния анализ много умело са вплетени всички необходими диахронни елементи, като с особено и полагащо се внимание са разгледани историята на въпроса и теоретичните постановки, свързани с темата.

С подчертан приносен характер са и представените за оценка публикации на д-р Харун Бекир. Ще си позволя да открия някои от тях, които намирам за репрезентативни: *Yüzyıldan Günümüze Kadar Filibe'de Türkçe Basın, Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 3 (2), 221-243; *Balkanlarda Türk Ağzları Tasnifi Üzerine Yapılan Çalışmalar, IV. Balkanlarda Türk Varlığı Sempozyumu Bildirileri, İzmir 2015*; *Структура и семантика на прeredупликациите в турския език, Шумен, 2016 г.*; *За някои особености на синтактичното свързване в турския език, Пловдив, 2017*; *Türkçede Gezi ile İlgili Deyimler ve Atasözleri Üzerine, 2018*; *Наблюдения върху системата на турските лични имена с компонент „название на цвят“ в състава си, Пловдив, 2018*; *Наблюдения върху звукоподражателната лексика в турския език. Пловдив, 2019*; *Türkçede Kavram Olarak İkileme, Yineleme ve İkili Tekrarlar, Шумен 2019*; *За управлението като вид синтактична връзка в турския език, Шумен, 2022*.

Д-р Бекир е и съставител в двете части на „Турско-българско-румънско-английски речник“, издадени от УИ „Епископ Константин Преславски“ през 2020 г.

Заклучение

Документите и материалите, предложени от гл. ас. д-р Харун Бекир, отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за РАС на ПУ. Бекир е представил значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при придобиването му на ОНС „доктор“. В работите му има оригинални научни и приложни приноси. Ето защо убедено ще гласувам положително за избора на Харун Харун Бекир на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Съвременен турски език).

Изготвил становището:.....

/доц. д-р Борян Янев/

25.03.2023 г.